



Dato: 11.09.2019
Referanse: 2017/408 - 8159/2019
Arkiv: 033
Vår saksbehandler: Ann Helen Rustad
Direkte tlf. 95821047

Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes - Vurdering av fremtidig forvaltning og eierskap

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
19/45	Kommunestyret	25.09.2019

Saksdokumenter vedlagt:

- 1 Nåværende styre sitt arbeid - rapport av 03.09.2018
- 2 Mail fra Jorunn Gunnstad, Anno Museum ang org og drift av Nystu Trønnes av 30.11.15 og 04.06.19
- 3 Etablering av bygdetunet Nystu Trønnes sakspapirer 1978 osv

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Rådmannen overtar ansvaret for Stor-Elvdal Museum Nystu.
2. Styret for Nystu Trønnes legges ned med virkning fra endt kommunestyreperiode.
3. Rådmannen får fullmakt til å bestille ekstern rapport fra personer eller selskap med god kompetanse innen museumsdrift og bygningsvedlikehold. Oppdraget vil være å vurdere økonomien knyttet til Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes, med fordeler og ulemper ved ulike eier – eller organisasjonsformer, herunder salg, fortsatt kommunalt eid museum, opprettelse av stiftelse eller aksjeselskap, samt vurdere om et medlemskap i Anno kan være fordelaktig.
4. Rapporten skal danne grunnlag for ny anbefaling og sak innen juni 2020.

Behandling i Kommunestyret - 25.09.2019:

Votering: Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret - 25.09.2019:

1. Rådmannen overtar ansvaret for Stor-Elvdal Museum Nystu.
2. Styret for Nystu Trønnes legges ned med virkning fra endt kommunestyreperiode.
3. Rådmannen får fullmakt til å bestille ekstern rapport fra personer eller selskap med god kompetanse innen museumsdrift og bygningsvedlikehold. Oppdraget vil være å vurdere økonomien knyttet til Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes, med fordeler og ulemper ved ulike eier – eller organisasjonsformer, herunder salg, fortsatt kommunalt eid museum, opprettelse av stiftelse eller aksjeselskap, samt vurdere om et medlemskap i Anno kan være fordelaktig.
4. Rapporten skal danne grunnlag for ny anbefaling og sak innen juni 2020.

Bakgrunn

De første vedtektene for Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes (heretter kalt Nystu Trønnes) ble vedtatt 05.02.1979, og gjenspeilet daværende statlige tilskuddsordninger for «Halvoffentlige museer». Formålet var å styrke de mindre museene og gi et bedre lokalt og regionalt museumstilbud. Dette var en gavepakke for små lokale museer som Nystu Trønnes, og førte da også til en «formidabel oppblomstring» av nye institusjoner i en desentralisert museumsstruktur. Betegnelser som «sugerør i statskassa» ble brukt om tilskuddsordningen, og utover 90-tallet kom det signaler om sterkere statlig styring av midlene og økt krav om faglig innhold og nettverksbygging for museene.

Ordningen med rause driftstilskudd falt bort. Etter dette har driften av Nystu Trønnes i sin helhet vært finansiert av og driftet av kommunen og det har vært forsøkt ulike driftsformer gjennom årene. For en god del innbyggere representerer eiendommen også mye følelser, slik det er med de fleste både offentlige og private bygg og eiendommer.

Mange ildsjeler skal ha ære for at Nystu Trønnes har fått materialisere seg. Gjennom årene er det samlet inn et anseelig antall gjenstander med særlig vekt på redskaper knyttet til landets første sykehjem, landbruk og livet på gården, noe som også har gjenspeilt seg i utstillingsvirksomheten på museet.

I valgperioden 2015-19 har et politisk valgt styre hatt og rapportert direkte til kommunestyret.

De samme utfordringene knyttet til finansiering av drift og vedlikehold har gått igjen i flere tiår, og en ser at det igjen at det er behov for en avklaring rundt framtidig drift og organisering av anlegget. Saken bør nå også ses i en større sammenheng over hva Stor-Elvdal kommune bruker av ressurser på eiendom generelt og kultur spesielt.

KOSTRA tall viser at SEK allerede prioriterer kultur og kulturformål høyt, spesielt når det gjelder tilbud og aktiviteter for barn og unge samt tilskudd til frivillige lag og foreninger. Vi ser at vi fortsatt er nokså rause med kulturtilskudd, her kan nevnes løypekjøringstilskudd, fri husleie for barn og unge i Storstua, gunstig rabatt for lokale arrangører i kultursalen, sponsete billetter til kino for barn, gratis bruk av svømmehallen, dyrt leid lokale til fritidsklubb, kulturskole og bygdebokprosjektet for å nevne noe.

I tabellen under viser nøkkeltall for 2018, der kulturskole rapporteres både som del av nettoutgifter til kultur, og utgifter til barn og unge omfatter blant annet kulturskole og fritidsklubb

Nøkkeltall	Enhet	Stor-Elvdal	Kostragruppe 02	Landet uten Oslo
		2018 +	2018 +	2018 +
Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	prosent	4,9	3,4	3,9
Netto driftsutgifter til idrett (f380+f381) i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	prosent	0,8	1,0	1,3
Netto driftsutgifter til barn og unge (f231+f383) i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	prosent	1,5	0,9	0,8
Netto driftsutgifter til allmenn kultur (f370+f373+f375+f377+f385+f386) (1000 kr)	1000 kr	4 840	213 848	5 018 295
Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	kr	3 658	2 408	2 354
Brutto investeringsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	kr	54	902	1 053
Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)	antall	6,4	3,8	4,8
Besøk per kinoforestilling (antall) ¹	antall	33,6	27,2	29,0
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	prosent	39,4	21,3	13,8
Omløpshastighet for bøker (antall)	antall	0,3	0,4	0,7
Brutto driftsutgifter til folkebibliotek (1000 kr)	1000 kr	1 176	75 832	1 506 447

¹ Fra 2008 er besøkstall og tall for forestillinger for Bygdekinoen AS tatt med i tallgrunnlaget. Besøkstall og antall forestillinger er lagt til visningskommunen. Det vises ikke besøk og forestillinger separat for norske filmer for Bygdekinoen. I disse kommunene er visningsted satt lik en kinosal.

For å vise hva som har vært forsøkt velger vi å gjengi et uttrekk fra historikken knyttet til eiendommen her:

1897	Stor-Elvdal kommune kjøper Nystu Trønnes for kr 81 000 av Halvor Bottolfsen Trønnes. Det meste av jordveien utparselleres til andre, mens skogen inngår i SEK kommuneskoger
1898	Kommunestyret har vedtatt at eiendommen skal benyttes til alderdomshjem, og Nystu Trønnes blir åpnet som Norges aller første kommunale aldershjem med plasser også for andre trengende. (Asker kommune nr. 2) Nystu Trønnes driftes etter hvert i samarbeid med driften av Stai sykehjem
1977	Granheim alderspensjonat står ferdig til innflytting, men Nystu Trønnes er fortsatt i drift en stund til. Beboer Trygve Torvaldsen får lov til å bli på Nystu Trønnes der han har bodd det meste av livet.
1979	Politisk vedtak om å sette i stand Nystu Trønnes som «halvoffentlig bygdetun», dette under forutsetning av at det gis tilskudd til både istandsetting og drift. Kulturvernutvalget i SEK skriver saken til FS
1984	Siste beboer på Nystu Trønnes (Trygve) dør – og rommet hans blir stående som det er som del av museumsutstillingen.
1985-1992	Grendebarnhage blir etablert i Kvitbygningen
1994	Hedmark Bedriftsutvikling utarbeider en omfattende markedsplan for Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes. Her poengteres nødvendigheten av en langsiktig satsing og strategi for å utvikle stedet til et attraktivt reisemål. «Bygdetun» selger ikke uten også å ha kraftig spissing mot attraktivt tema, generell kvalitetsheving og bevissthet om aktuelle målgruppers preferanser og trender i tiden. Lokalbefolkningen framheves likevel som hovedmålgruppe - og dem det er enklest å nå
1995-98	Sommerguider og praktikant på kulturkontoret som gjorde en stor jobb med registrering av gjenstander og sortering av gamle fotografier.
1998	Stort 100-årsjubileum med liv og teater/sktsjer i alle rom i museet for å illustrere hvordan beboernes hverdag og forhold – hittil største arrangement som har vært på Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes.
1999	Kommunevalg og nytt styre for perioden 1999-2003
2002	Siste sommer med full sommeråpningstid og to ansatte museumsguider. Dårlig besøk og et konsept som bar preg av å «ikke være i takt med tiden»
2003 -2007	Kommunevalg - nytt styre for perioden 2003 - 2007
2003	Styret så behovet for å levendegjøre museet slik en så andre steder. Mye arbeid lagt i sommerutstillingen «Jordmorveska til Gunvor», levende teater med interiør-scener fra 50-tallet og 70-tallet i Kvitbygningen
2004	Sommerutstilling med Halfdan Gran malerier samlet inn fra private eiere i hele bygda Arbeidsgruppa var i hovedsak styremedlemmer m ektefeller.
2004	Rødbygningen bærer tydelig preg av forfall, og styret bestiller en grundig tilstandsvurdering fra Hedmarksmuseet. Denne utarbeides av Einar Engen som kjenner anlegget godt fra tidligere arbeid.
2005	Komite 1 KO (kultur og Oppvekst) ønsket drift, vedlikeholdsplan og organisering av Nystu Trønnes skikkelig utredet. Arbeidsgruppe ble etablert politikere, museumsstyremedlemmer, administrasjonen (Janne). Monica Erickson og Tommy Hernes (Østerdal utvikling) bes om å komme med en skriftlig analyse av vesentlige utfordringer og muligheter. Det gis tydelige signaler om at det skal svært mye til før Nystu Trønnes kan bli et attraktivt besøksenter og turistmål
2006	SEK vedlikeholdsplan for bygg og anlegg omhandler kun våtrom i Nystu Trønnesog nevner ikke de andre bygningene – det vises imidlertid til at utredning er under arbeid.
2007	Et frivillig arbeidsteam utgjort påtok seg omfattende arkivering, opprydning og oppussing av Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes. Det ble også arbeid med å skrive en omfattende rapport.
2007	Sommeråpent museum ved hjelp av dugnad der ordfører Sigmund Vestad, styremedlemmer, og medlemmer vevstua enigheten deltar
2007-2011	Kommunevalg- nytt styre for perioden 2007-2011
2008	Styrets legger frem endelig rapport for KO – Det påpekes at det nå er stort etterslep mht. vedlikehold og at eier SEK ikke har tatt ansvar for annet enn mindre nød-reparasjoner. Det foreslås en grundig gjennomgang av alle bygningene og en ny driftsplan for museet. Snorheim Byggjeneste AS utarbeider en detaljert rapport for alle bygningene på oppdrag fra museumsstyret. Denne overleveres til eier SEK. Høst 2008 - Søknad om tilskudd gjennom den nasjonale «tiltaks pakken» innvilges og går til nytt tak på sommerstua, alarmanlegg og full restaurering av likhuset.
2009	Det legges nytt tretak på sommerstua- tidligere kultursjef er prosjektleder.
2010	Årets prosjekt er restaurering av likhuset
2011	Venneforening- foreslås som løsning på arbeidskraftproblemet. Det inviteres til et par møter, men ingen ønsker å lede en slik gruppe så lenge det verken er bemanning eller fast åpningstid på museet - og tiltaket kommer aldri i gang.
2011	Det er hele vinteren lagt ned en stor innsats både med vedlikeholdsplan og noe mindre innsats med en driftsplan. Avtroppende styre leverer fra seg forslag til vedlikeholdsplan og driftsplan før de overlater ansvaret til neste styre- det er i mellomtiden enighet om at arbeidsutvalg er en riktigere betegnelse!
2011	STYRK prosjektet kommer på banen og etablerer Nystu Trønnes som fast arbeidssted. Arbeidsgruppa påtar seg maling, stell av grøntarealet og løpende vedlikeholdsoppgaver på Nystu Trønnes hele sommerhalvåret – en god løsning for alle parter.
2011-2015	Kommunevalg – arbeidsutvalg utnevnt (ikke styre)
2012	Hva nå? Dagen derpå stemming i arbeidsutvalget som opplever å ha forsøkt det meste, men innser at arbeidet uansett faller på utvalgets medlemmer med bistand fra frivillige og leietakerne «Vevstua Enigheten». Økonomien er akkurat som før.
2012- 2013	Nytt forsøk med sommeråpent museum i 4 uker ved hjelp av styrets medlemmer som stiller på dugnad mot en symbolsk godtgjøring. Besøket er langt fra tilfredsstillende- men de som dukker opp hygger seg. 2013 blir siste sesong med sommeråpning da besøket nå er for lavt, og tanken om å gjøre

	vedlikeholdsuppgaver i tillegg viser seg vanskelig å organisere. Stor forestilling i anledning Stemmerettsjubileet 2013 , utstilling, teater mm.
2014 - 2015	Ikke fast åpningstid, men arbeidsutvalget tar ansvar for vårdugnad, noen andre arrangementer i Rødbygningen. Stor markering av Grunnlovsjubileet i 2014 , med teaterforestilling i Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes. Og det organiseres tilbud om guiding på forespørsel, noe som viser seg å være en bedre løsning enn å ha fast bemanning.
2015- 2019	Kommunevalg- arbeidsutvalg ikke på plass Framlagt administrativt forslag til vedtekter ikke godkjent i SKO utvalget da det her foreslås å ha et arbeidsutvalg ikke lenger et styre. Begrunnelsen for endringen er vedtektene der det framgår at anlegget er kommunalt eid og at administrasjonen har overordnet ansvar for drift og økonomi.
18.05. 17	Politisk foreslåtte vedtekter vedtas og nytt styre konstitueres.
2017-19	Styret arbeider med ny drifts- og vedlikeholdsplan og legger fram flere foreløpige rapporter for hva en mener kan og bør gjøres. Styreleder legger fram styrets forslag til budsjett som styret utarbeidet høst 2018, dette kom dessverre for sent til å komme med i budsjettbehandlingen. I mai 2019 anbefaler styret at Nystu Trønnes stenges grunnet for dårlig vedlikehold og fare for liv og helse. I 2019 har det kun vært gjennomført et arrangement – 17.mai.
2019.....	Hva nå ????
	Rådmannen ønsker å få fullmakt til å bestille ekstern rapport fra personer eller selskap med god kompetanse innen museumsdrift og bygningsvedlikehold. Oppdraget vil være å vurdere økonomien knyttet til Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes, med fordeler og ulemper ved ulike eier – eller organisasjonsformer, herunder salg, fortsatt kommunalt eid museum, opprettelse av stiftelse eller aksjeselskap, samt vurdere om et medlemskap i Anno kan være fordelaktig. Rapporten skal danne grunnlag for ny anbefaling og sak innen juni 2020.

Basert på historikken over hva som har vært forsøkt, viser dette et stort behov for å avklare tydelig hva som bør være planen videre for Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes. Rådmannen ser at dette vil bestå av flere beslutninger, som kan deles inn i eierskap, investeringer, driftsansvar og innhold/konsept.

1. Eierskap/vedlikeholdsansvar

Museene er samfunnsinstitusjoner med ansvar for å bevare og formidle kunst, kultur- og naturhistorie. Ulike museer har definert ulike mål og planer for sin virksomhet. Av dette følger gjerne også hvilke bygninger museet har påtatt seg eller skal ta på seg ansvaret for. Dette er definert gjennom innsamlingspolitikken som har vært ført tidligere, og gjennom vedlikeholdsarbeidet som har vært gjort, men er like fullt noe som må tas opp til vurdering jevnlig. Samfunnet og kulturelle forhold er i kontinuerlig forandring, og det forutsettes at museets formål er å være relevant for samfunnet. Hva som anses som relevant for museet, vil følgelig endres over tid. Hvilke bygninger museet opplever som mest/minst relevante vil kunne skifte utfra både kortvarige satsinger og mer langsiktige planer.

God forvaltning av museumsbygninger er en utfordring, noe som har ført til at de aller fleste slike anlegg nå er del av større regionale museumsinstitusjoner. Mange museer i Norge klarer ikke å holde tritt med vedlikeholdsbehovet. Det er lett å hevde at museumsbygninger er til nytte og til besvær for kommunen som eier. Museumsbygninger er en viktig ressurs lokalt, bygningene er formidlingsarenaer, de danner ramme om ulike kulturarrangementer, er utstillingsbygg for gjenstandssamlinger og arena for videreføring eller demonstrasjon av immateriell kultur/handlingsbåren kunnskap. Rådmannen mener at kommunestyret må ta stilling til både hva som skal prioriteres på kort sikt og hva som er viktig på lengre sikt.

Disse perspektivene er ikke nødvendigvis sammenfallende og må vurderes på to nivåer:

- På samlingsnivå er det spørsmål om hva museet eier og skal eie, sett i lys av museets samfunnsrolle, overordnede strategi og planer. Hvilke mål har museet, og hvordan svarer bygningsmassen til museets ønsker og behov? Er det noe som savnes i samlingen? Er det noe som kan avhendes?
- På bygningsnivå handler prioritering om hvordan kommunen skal forvalte det de eier. Hva slags bygninger har kommunen, hvilke verdier representerer de og hvilken tilstand er de i? Hvilke tiltak bør gjennomføres og hvordan? Jean-Paul Sartre sa engang at; «*Intet forandres så ofte som fortiden. Hver generasjon skaper sitt eget historiske bilde*».

Bygningenes tekniske tilstand er essensiell. Uavhengig av verneverdi vil det alltid være kostnader knyttet til å eie, drifte og vedlikeholde en bygning. Forfall skyldes manglende eller mangelfullt vedlikehold, og kan

skyldes ressursmangel (penger, folk, materialer, utstyr), manglende kunnskap om tilstand, eller manglende rutiner og uklart ansvar. Klimaendringene vi står overfor, skaper økte utfordringer ved at det er behov for tettere oppfølging og hyppigere vedlikehold. Forebyggende tiltak for å unngå forfall er langt mindre kostnadskrevenne enn større reparasjonsarbeider i ettertid og bygger på jevnlig tilsyn og regelmessig vedlikehold.

Bruk: Det må være en forutsetning at bygninger i kommunalt eie **skal brukes**. Dersom kommunen har bygg som ikke utnyttes eller i liten grad gjør bruk av arealet, er rådmannen holdning at en bør finne alternativer.

Vedlikeholdet har vært forsømt i en årrekke, og det er nok riktig å hevde at kommunen ikke har vært noen god forvalter av denne eiendommen. Med dette bakteppet bør nå alternative eierformer vurderes, og rådmannen vil i det følgende skissere alternativer for aksjeselskap, kommunalt foretak, stiftelse. En inntreden i ANNO museum er i denne sammenhengen svært aktuelt.

Aksjeselskap:

- kan eies av en kommune alene, sammen med andre kommuner eller sammen med private rettssubjekter. I et AS har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske risiko. Selskapets øverste organ er generalforsamlingen. Gjennom generalforsamlingen utøver eierne den øverste myndigheten i selskapet og kan fastsette rammer gjennom vedtekter, instruksjoner og fastsette rammer. Det er generalforsamlingen som velger styre og gir nærmere regler for styret og daglig leder. Selskapet ledes av styret og daglig leder. Stor-Elvdal Energi AS er et eksempel på dette. Stor-Elvdal kommune eier alle aksjene

Kommunalt foretak:

- kan etableres etter kommunelovens kapittel 11 om kommunen ønsker å gi en virksomhet en mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen. Foretaket er ikke en egen juridisk person, men en del av kommunen som rettssubjekt. Kommunen er part i alle avtaler og hefter for foretakets forpliktelser. Eksempel på dette er KF Stor-Elvdal kommuneskoger. Storstua var tidligere eget KF, men dette ble avvirket og driften innlemmet som del av ordinær drift i 01.01.2010, noe som har gitt større fagmiljø for de ansatte, enklere regnskap og lavere driftskostnader.

Stiftelse:

- Kommuner og fylkeskommuner kan også opprette stiftelser. En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt og derav eierløs. Opprettelse av stiftelse forutsetter at KS fatter vedtak om å overdra hele museumsanlegget til Stiftelsen. Dette er en irreversibel avgjørelse som skal dokumenteres i en rettslig bindende dokument. Som stifter kan kommunen verken utøve styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens utbytte, da dette reguleres av Lov om stiftelser. For å sikre drift, vedlikehold og utvikling i tråd med stiftelsens vedtekter vil Stor-Elvdal kommune med stor sannsynlighet forplikte seg til å bidra med betydelige årlige tilskudd. For å godkjenne stiftelse som eier bygningsmasse krever Stiftelsestilsynet videre at det framlegges vedlikeholdsplan for alle bygninger samt finansiering av denne. En stiftelse har ikke medlemmer, og styret er stiftelsens besluttsende organ.

2. Investeringer

For rådmannen har det vært viktig å skille mellom det man må gjøre - og det man kan gjøre. Det man må gjøre dreier seg om enkle tiltak for å demre opp for forvitringen av eiendommen. Forhold de fleste kjenner til. Taktekke, skraping og maling. Sikre et fullgodt brannvarsling system. Vurdere eiendommens el. anlegg. I dette, kall det gjerne små tiltak, ligger det likevel betydelig beløp, som ikke vil være økonomisk bærekraftig uten et helt annet innhold enn i dag, der målet er økt bruk som også genererer inntekter.

3. Driftsansvar

I møte med Anno får vi opplyst at vi ved inntreden vil beholde eierskap til samlinger og bygninger lokalt, mens Anno museum overtar som profesjonell forvalter.

Medlemskapet i Anno vil krever 80.000-100.000 kr på Nystu Trønnes pr. år – i tillegg kommer vedlikeholdet og drift av eiendommen. Spørsmålet er om kostnaden ved et slikt medlemskap svarer til nytten for Stor-

Elvdal kommune og Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes. Et forsiktig anslag tilsier at ved å fortsatt eie Nystu Trønnes og gå inn med medlemskap i Anno, vil det kreve mellom 500.000 – 1.000.000 i inntekter eller store omprioriteringer av kulturmidler for kommunen.

Vi har registrert at f.eks. Anno museum i sitt samfunnsoppdrag bevisst følger opp den nasjonale museumspolitikken fra statlige bevilgende myndigheter og regionale føringer fra fylkeskommune og kommuner, med fokus på fem F'er, fornying, formidling, forvaltning, forskning og forretning. Forretning er Annos egen F for å sette fokus på og utvikle egeninntektspotensialet. Strategiplanen gir føringer om at det skal opprettholdes og videreføres en stabil og robust driftsøkonomi.

4. Innhold / konsept (muligheter)

Kulturdepartementet skriver i en utredning (2018) at antall museer bør reduseres fra 62 til 25-30 i løpet av en tiårsperiode. Utredningen ble lagt fram samtidig med Kulturmeldingen, og tar for seg oppgave- og ansvarsfordeling i forbindelse med regionreformen. Stortinget har bedt regjeringen å om å evaluere museumsreformen, som i hovedsak ble gjennomført i tidsrommet 2000-2008. Men i den nye utredningen fra departementet trekkes det allerede en konklusjon om at antall museer bør ned til det halve. Målet med sammenslåinger av museer er å styrke det museumsfaglige arbeidet med større miljøer, samt å profesjonalisere og effektivisere driften og få bedre økonomistyring.

Dette anses som nødvendig da museene blir stilt overfor stadig strengere krav til forsvarlig drift og rutiner på en rekke områder, som innen økonomi og arbeidsmiljø. Man kan også stille spørsmål til hvor mange museum det er plass til i Norge og Hedmark. De er i konkurranse om besøkende og det er vanskelig å skille seg ut med et tilbud som er unikt og kommersielt interessant for besøkende.

Rådmannen vil anta at det er de 80 administrative enhetene som allerede mottar offentlig støtte fra Kulturdepartementet som det i fremtiden vil satses på og det er også grunn til å stille spørsmål om disse 80 enhetene, kanskje er tilstrekkelig for å dekke våre plikter for å bevare vår kulturhistoriske arv.

Vurdering

Det foreligger en rapport fra NIBR med tittel Folkevalgt lederskap og kommunal organisering (NIBR-rapport 2016:18) som behandler sentrale problemstillinger om folkevalgt lederskap og kommunal organisering. Rapporten er utarbeidet for prosjektet «Politisk lederskap og kommunal organisering», som By- og regionforskningsinstituttet NIBR ved Høgskolen i Oslo og Akershus har gjennomført for KS. Rapporten skisserer hvilke styringsmidler de folkevalgte har overfor virksomhetene:

Tabell 3.2: Styringsmidler

Organiseringsform	Formål	Rettslig grunnlag	Eget rettssubjekt	Arbeidsgiveransvar
Egen driftsorganisasjon	Ingen begrensninger (bortsett fra mulig ulovlig offentlig støtte)	Kommuneloven	Kommunen	Kommunen
Kommunalt foretak	Først og fremst virksomhet av forretningsmessig art	Kommuneloven	Kommunen	Kommunen
Vertskommune	Lovpålagte oppgaver, blant annet myndighetsutøvelse. Prinsipielle saker krever folkevalgt nemnd.	Kommuneloven	Vertskommunen	Vertskommunen
§ 27	Enkel samarbeidsform for felles oppgaver.	Kommuneloven	Kommunen eller styret	Kommunen/styret, avhenger av om eget rettssubjekt
IKS	Først og fremst virksomhet av forretningsmessig art	Lov om interkommunale selskaper	Ja	Selskapet
Samvirkeforetak	Brukereid, skal tjene brukernes felles interesser gjennom felleseid økonomisk virksomhet	Lov om samvirkeforetak	Ja	Foretaket
AS	Virksomhet av forretningsmessig art	Aksjeloven	Ja	Selskapet
Konkurranse-	Konkurranse om oppdrag	Avtalefrihet,	Ja	Tilbyderen

utsetting		anskaffelseslov/ forskrift	(med mindre kommunalt organ)	(med mindre kommunalt organ)
Stiftelse	Formuesverdi som selvstendig er stilt til rådighet for et bestemt formål. Alminnelig eller næringsdrivende stiftelse.	Stiftelsesloven	Ja	Stiftelsen

Om kommunestyret velger å skille ut driften av museet fra egen driftsorganisasjon vil det antagelig påbeløpe store kostnader som kommunen må bære i form av tilskudd eller andre ytelser.

Med dette som bakgrunn ser rådmannen at det er et stort behov for spisskompetanse innen fagfeltet til å bestille ekstern rapport fra personer eller selskap med god kompetanse innen museumsdrift og bygningsvedlikehold. Oppdraget vil være å vurdere økonomien knyttet til Stor-Elvdal Museum Nystu Trønnes, med fordeler og ulemper ved ulike eier – eller organisasjonsformer, herunder salg, fortsatt kommunalt eid museum, opprettelse av stiftelse eller aksjeselskap, samt vurdere om et medlemskap i Anno kan være fordelaktig. Rapporten skal danne grunnlag for ny anbefaling og sak innen juni 2020.

Konklusjon

Rådmannen mener at man politisk må se Nystu Trønnes i lys av et strategisk helhetsbilde. En må se den kommunale eiendomsmassen samlet, kapasitet på bygningstyper opp mot skole, barnehager, sykehjem, kontor etc. Videre er det viktig at en ser samlet på innleide lokaler kontra egne lokaliteter, er lokalitetene hensiktsmessige i dag, hva koster innleide lokaler og hva trenger Stor-Elvdal kommune å eie i fremtiden for å sikre en forsvarlig kjernedrift, sett opp mot utvikling i demografi og geografi. Dette kan vises med en differansmodell mellom dagens utnyttelse og etter vi har gjennomført tilpasninger i areal og får arealeffektivitet på våre eiendommer - og driftsøkonomiske tilpasninger.

Uansett må forutsetningen være at anlegget etter oppgradering og investeringer framstår som attraktivt både for egne innbyggere og besøkende, og at Nystu Trønnes uansett tilknytning til Anno kan representere den samme visjonen om at «Kunnskap om fortid - engasjement i samtid»

Rådmannen har vurdert ulike muligheter for Stor-Elvdal Museum Nystu og alternativer knyttet til dette.

- Alternativ 1 er salg av Stor-Elvdal Museum Nystu.
- Alternativ 2 er medlemskap i Anno Museum
- Alternativ 3 er drift i egen regi

Rådmannen overtar ansvaret for Stor-Elvdal Museum Nystu. Styret for Nystu Trønnes legges ned med virkning fra endt kommunestyreperiode. Alternativene som vurderes videre er salg, medlemskap i Anno museum eller vurdere museets fremtidige eierstruktur/organisering og drift i egen regi.

Rådmannen får fullmakt til å bestille ekstern rapport fra personer eller selskap med god kompetanse innen museumsdrift og bygningsvedlikehold (siste er bestilt). Oppdraget vil være å vurdere fordeler og ulemper ved ulike eier – eller organisasjonsformer, herunder fortsatt kommunalt eid museum, opprettelse av stiftelse eller aksjeselskap, eller medlemskap i Anno. Videre ønskes konkrete, realistiske anbefalinger om hva slags drift som kan være økonomisk bærekraftig på kort og mellomlang sikt. Rådmannen vurderer hvem som er egnet med tanke på utførende ekspertise og gjennomfører bestillingen. Kostnaden er estimert til 100.000 jf. terskelverdi LOA. Finansieres av budsjettpost som i dag er til styrets disposisjon. Rapport skal være rådmannen i hende innen mars 2020 og legges frem for SKO – utvalget og kommunestyret for endelig behandling.